

Het Zondagochtend Concert

10 december 2023 - Grote Zaal - 11.00 uur

Voorprogramma in de Spiegelzaal om 10.00 uur

Red het programma Spiegelzaal!

Het programma *Spiegelzaal* dreigt te verdwijnen. Een 'onmisbaar programma voor jong talent om zich te presenteren', aldus Concertgebouwdirecteur Simon Reinink. Teken de petitie op www.petitie24.nl

ONTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer.

Lees bijvoorbeeld meer over het *Requiem* van Fauré op concertgebouw.nl/faure.

Verwacht in Het Zondagochtend Concert

31 dec - Kleine Zaal

Nino Gvetadze speelt Brahms en Grieg

7 jan - Grote Zaal

De cellisten van het Concertgebouworkest spelen romantische klassiekers

21 jan - Grote Zaal

Symfonische dansen uit *West Side Story* en Inon Barnatan speelt Gershwin

28 jan - Grote Zaal

Sibelius' *Symfonie nr. 5* en Leila Josefowicz speelt Stravinsky

Zien we u binnenkort weer terug op zondagochtend?

De volledige concertagenda vindt u op concertgebouw.nl/zondag.

Deel uw zondagochtendgevoel op X (Twitter) [#hetzondagochtendgevoel](https://twitter.com/hetzondagochtendgevoel).

Het Zondagochtend Concert 30 jaar!

Radio Filharmonisch Orkest

Groot Omroepkoor (instudering: Marc Korovich)

Stéphane Denève, dirigent

Joost Willemze, harp

Hélène Guilmette, sopraan

Äneas Humm, bariton

Claude Debussy

1862-1918

Danse sacrée et danse profane

Charles Koechlin

1867-1950

Choral sur le nom de Fauré, op. 73bis

Gabriel Fauré

1845-1924

Pavane, op. 50

Gabriel Fauré

Requiem, op. 48

*Introït et Kyrie / Offertoire /
Sanctus / Pie Jesu / Agnus Dei /
Libera me / In paradisum*

Het voorprogramma *Spiegelzaal* en

Het Zondagochtend Concert worden

elke week door AVROTROS rechtstreeks

uitgezonden op NPO Klassiek.

Vanochtend staat Gabriel Fauré centraal, met waarschijnlijk zijn meest geliefde werk: het *Requiem*. Met het troostrijke stuk benadrukte Fauré niet de donkere kanten van de dood, maar componeerde hij juist heldere, lichte muziek. Die is bij de Fransman Stéphane Denève, sinds dit seizoen vaste gastdirigent van het Radio Filharmonisch Orkest, in uitstekende handen. Na zijn conservatoriumstudie en assistent-dirigentschappen bij Georg Solti en Georges Prêtre in Parijs, ontwikkelde hij zich tot een van de meest geliefde dirigenten van Frans repertoire.

Nieuw instrument

Eind negentiende eeuw ontwikkelde de firma Pleyel een revolutionaire, chromatische harp, met twee rijen snaren naast elkaar. Daardoor waren geen pedalen meer nodig om alle tonen te kunnen spelen. Muziekvernieuwer Claude Debussy kreeg de opdracht een stuk voor het hypermoderne instrument te componeren. De twee dansen die Debussy schreef ademen de sfeer van antieke tijden; een verwijzing naar de eeuwenoude oorsprong van de harp. De chromatische harp is nooit een succes geworden. Tegenwoordig worden Debussy's *Danse sacrée et danse profane* daarom alleen nog op pedaalharp gespeeld.

Eerbetoon in vijf noten

Toen Gabriel Fauré zich in 1920 vanwege zijn tanende gezondheid terugtrok uit het muziekleven, werd hij benoemd tot Grand-Croix in de Ordre national de la Légion d'honneur (een zeer zeldzame eer voor een componist) en werd er een enorm ereconcert voor hem georganiseerd in de Sorbonne, waarbij de Franse president Alexandre Millerand aanwezig was. Ook het gloednieuwe muziek-tijdschrift *La Revue musicale* wilde de grote meester een – misschien wel laatste – eer bewijzen. Zij vroegen een aantal componisten, onder wie Faurés leerling en assistent Charles Koechlin, een kort werk 'op de naam Fauré' te componeren, namelijk op de noten F-A-G-D-E. Koechlin, die een grandioos orkestrator was en daarom 'tovenaar van de orkestklank' werd genoemd, componeerde een zeer kort, maar prachtig en treffend eerbetoon voor zijn leermeester, die twee jaar later overleed.

Veelzijdig enigma

Wie zich verdiept in Gabriel Fauré, wordt steeds op het verkeerde been gezet. Zijn bekendste muziek – het *Requiem*, de *Cantique de Jean Racine* – verradt dat hij is opgeleid aan een instituut voor kerkmuziek; we horen muziek van een verlicht en godsdienstig man. Maar

feestbeest Fauré werd eens van het conservatorium gestuurd omdat hij na een avond dansen in één keer doorging naar een ochtendrecital.

Ook gek: als veelgevraagd organist heeft hij ontelbare uren orgelspelend in kerken doorgebracht, maar hij heeft geen noot voor orgel solo geschreven. Hij was een Wagner-fan die reizen maakte om diens opera's te kunnen horen, maar is zo'n beetje de enige Franse componist van zijn generatie bij wie geen noot Wagner is te herkennen. Fauré stond met één been in de Franse muzikale traditie, met het andere in de nieuwe tijd.

Feestnummer?

Toen Fauré aan zijn *Requiem* werkte, legde hij 's zomers het werk neer om iets lichters te componeren. Dat werd *Pavane*, een stuk voor klein orkest, voor uitvoering tijdens een aantal zomerconcerten. Maar toen hij besloot om het op te dragen aan zijn mecenas Élisabeth Gravin Greffulhe, kon er van een klein werkje geen sprake meer zijn. De 'comtesse' wilde dansers, een onzichtbaar koor en groot orkest voor een uitvoering tijdens een feestje in Bois de Boulogne. Aldus geschiedde. Toch is de *Pavane* zeker geen feestnummer. Danser en choreograaf Léonide Massine maakte er een ballet op en hoorde er

echo's van de Spaanse Gouden Eeuw in: de formele opzet en de onderliggende droevigheid deden hem denken aan de schilderijen van Diego Velázquez.

Requiem

'Zo zie ik de dood, als een blijde overlevering en een streven naar de blijdschap hierboven, in plaats van een pijnlijke ervaring', zei Fauré over zijn *Requiem*. Het is dan ook geen bombastisch, heftig werk zoals de requiems van Mozart, Berlioz of Verdi. Nee, Faurés *Requiem* is troostrijk en hoopvol. Hij liet zelfs het 'Dies irae', het meest heftige deel over de Dag des oordeels, weg. Fauré componeerde in 1888 een eerste versie voor een kleine bezetting van koor, (jongens)sopraan, harp, pauken, orgel en een paar strijkers. Een paar jaar later maakte hij een versie voor groot koor en orkest. In die uitgebreide versie blijft de intimiteit van het kleine ensemble behouden, tussen alle noten lijkt licht te stralen. De melodieën zijn prachtig en aangrijpend, de harmonieën troostrijk. 'Mijn *Requiem* is zo zachtmoedig als ikzelf', zei Fauré erover. Zachtmoedigheid is zeldzaam, en zeer welkom in een harde wereld. Met zijn *Requiem* heeft Fauré dan ook ontelbare luisteraars diep weten te raken.

Alexander Klapwijk